

**HOCE LI GRADSKO
 VLASTI DRNIŠA
 USPIJETI SPASITI
 JEDNO OD NAJLJEPŠIH
 DJELA RANOG
 MESTROVIĆA**

**NAPADI
 VANDALA**
 Prije 4 godine s visine od oko tri metra zdenac fontane gadan je teškim kamenim pločama. Samo pukom srećom je Vrelo života prošlo bez težih oštećenja, otučen je vrh palca muškog lika i dio postamenta fontane

Mark Cigoj
 Nikša Stipaničev/Hanza Media

Na sjednici Gradskog vijeća Drniša 12. veljače je, na prijedlog HDZ-ova gradonačelnika Josipa Begonje, donesena odluka o preseljenju fontane Vrelo života, jednog od najljepših ranih djela Ivana Meštrovića, sa stubišta drniškog perivoja u stalni muzejski prostor Gradskog muzeja Drniš.

Ta inicijativa postoji već neko vrijeme, ali nema operativnu podršku Ministarstva kulture ni nadležnoga Konzervatorskog odjela u Šibeniku koji smatra da Vrelo života ne treba muzealizirati, nego da ga oni trebaju restaurirati, objašnjava Joško Zaninović, kustos Gradskog muzeja Drniš i njegov bivši dugogodišnji ravnatelj koji se već godinama najviše zauzima za Meštrovićevu fontanu.

Zašto je premještanje tog Meštrovićeva djela važno?

Vrelo života je preživjelo dva svjetska i Domovinski rat, ali su ga tek nedavno u nekoliko navrata ozbiljno ugrozili lokalni drniški huligani. Prvo su ga 23. travnja 2014. nepoznati počinitelji teško devastirali tijekom uređivanja glavnoga drniškoga trga Poljane. U zdenac fontane nasilno su zabijeni metalni koševi, a s visine od oko tri metra zdenac fontane gadan je teškim kamenim pločama. Samo pukom srećom je Vrelo života prošlo bez težih oštećenja, otučen je vrh palca muškog lika i dio postamenta fontane. Tada su poduzete mjere prema nadležnim tijelima za pokretanje procesa dislokacije spomenika u postav Gradskog muzeja kako bi se spriječilo daljnje devastacije, ali ništa se nije dogodilo.

NAPAD RAZRJEĐIVAČEM

Sljedećih godina s Vrelom života sve je bilo mirno, da bi u razdoblju od 11. do 20. prosinca 2017. nepoznati počinitelji ostrim tvrdim predmetom, struganjem i nitro razrjeđivačem teško oštetili površinu te Meštrovićeve fontane. Razmjeri oštećenja ostali su do danas jasno vidljivi, a o tom događaju obaviješteni su Policijska uprava šibensko-kninska i Ministarstvo kulture. U Drnišu se govori da iza formulacije 'nepoznati počinitelji' stoji objesna drniška zlatna mladež, među kojima su djeca gradskih čelnika kojima je u interesu da ovaj slučaj, o kojem se u Drnišu učestalo govori, ne dođe do šire javnosti, nego da završi u tišini.

Fontana Vrelo života imala je veoma zanimljivu sudbinu. Meštrović ju je izradio 1906., sa samo 24 godine, prema narudžbi moćnoga bečkog industrijalca Karla Wittgensteina. On je bio mecena brojnih mladih austrijskih umjetnika, kao i mladog Meštrovića, financirao je gradnju poznatog paviljona secesije u Beču 1897., a njegov sin Ludwig bio je jedan od najvećih filozofa 20. stoljeća.

Sistematsko uništavanje Meštrovića

Vrelo života je preživjelo dva svjetska i Domovinski rat, ali sada ga ozbiljno ugrožavaju lokalni drniški huligani

U Drnišu se govori da iza formulacije "nepoznati počinitelji" stoji objesna drniška zlatna mladež, među njom su djeca gradskih čelnika kojima je u interesu da ovaj slučaj ne dođe do šire javnosti

Dvije godine nakon što ju je Meštrović izradio, u proljeće 1908. bila je jedan od najvećih atrakcija na 30. izložbi bečke secesije. Nakon te izložbe Karl Wittgenstein ugradio ju je u kapelu u predvorju svoje raskošne palače u strogom centru Beča. Meštrović i Wittgenstein često su se dopisivali, a narudžbe austrijskoga mecena omogućavale su Meštroviću financijski lagodan život i rad u Parizu.

Dva svjetska rata bila su dovoljna da jedna od najbogatijih europskih obitelji posve osiromaši, a zatim počne rasprodavati preostalu imovinu. U predvorju palače Wittgenstein fontana je bila do 1955. godine. Desetak godina nakon završetka Drugoga svjetskog rata Meštrović je doznao da nasljednici Karla Wittgensteina prodaju Vrelo života pa je slavni kipar 1955. posredstvom njegova prijatelja doktora Siebera od njih otkupio svoje djelo za dvije tisuće američkih dolara. Zatim je Općina Drniš posredstvom njegova prijatelja Nikole Adžije otkupila Vrelo života od Ivana Meštrovića tako što je njegovu sinu

Tvrtku mjesečno plaćala po 40 tisuća ondašnjih dinara do iznosa od dvije tisuće dolara. Zapravo, Meštrović je od početka želio da njegova rodna Općina dođe u vlasništvo fontane, a sudjelovao je u kupnji jer je Općini Drniš tada bio problem nabaviti toliki iznos deviznih sredstava.

BELGIJSKI GRANIT

U pismu drniškoj Općini Meštrović je, između ostaloga, napisao da je Vrelo života izradio od belgijskoga granita, a njegov je uvjet bio da se ta njegova fontana postavi na reprezentativnom mjestu u Drnišu. Zbog toga je zagrebački arhitekt Slavko Mihok projektirao nacrt za monumentalno stubište koja vodi s drniške Poljane u perivoj, a u središte stubišta postavio je Vrelo života baš onako kako je Meštrović želio. Vrelo života u Drniš je dopremljeno 1955., a u drniškom gradskom perivoju svečano je otvoreno 25. kolovoza 1957. godine.

Nakon što je fontana postavljena u peri-

voj, već 1965. vidjelo se da to nije adekvatno mjesto i da atmosferski utjecaj jako negativno utječu na spomenik - objašnjava muzejski savjetnik Joško Zaninović.

Prva pisana inicijativa za dislokaciju spomenika zabilježena je još 16. svibnja 1983., kada je Općinska konferencija SSRNH - Koordinacijski odbor za proslavu 100. godišnjice rođenja Ivana Meštrovića - donijela zaključak i odredila smjernice za prijenos Vrela života u Gradski muzej. No, po toj inicijativi ništa se nije dogodilo. U međuvremenu je prošao i Domovinski rat tijekom kojega okupatori nisu oštetili samu fontanu, no željeli su je, ali je nisu stigli otuđiti jer je kameno-betonski zid na koji je ona naslonjena bio u potpunosti oštećen i srušen. Zatim je 2000. godine fontanu Vrelo života restaurirala ovlaštena tvrtka koju je angažirao Gradski muzej Drniša. Ponovna razmišljanja o premještanju u Gradski muzej aktualizirana su nakon prve devastacije prije četiri i pol godine.

POZITIVNO MIŠLJENJE

Nadležni Konzervatorski odjel iz Šibenika dao je 2014. pozitivno mišljenje o tome da se fontana treba muzealizirati, a kako je to jedinstven rad koji nema kopije, dali su uvjet da treba izraditi i kopiju. No, to mišljenje nam nikad nisu dostavili. Zatražili smo procjenu Hrvatskoga restauratorskog zavoda još u rujnu 2014., prema kojem izrada kopije stoji između 60 i 80 tisuća kuna. Otad, tri godine zaredom - 2015., 2016. i 2017. - unatoč pismenom obrazloženju Konzervatorskog odjela u Šibeniku, Vrelo života našlo se na listi odbijenih programa Zaštite kulturnih dobara Ministarstva kulture. Tek su za 2018. odobrena sredstva od 15 tisuća kuna za preventivnu sanaciju spomenika, ali na postojećoj lokaciji. Prošle godine obratili smo se savjetodavnom tijelu ministrice kulture, Hrvatskom vijeću za kulturna dobra, i tada nam je pomoćnik ministrice Davor Trupković rekao da će nam dati sredstva čim dobijemo suglasnosti od sva četiri nasljednika Ivana Meštrovića za izradu kopije, koju bi ostavili u gradskom perivoju, na mjestu gdje sada stoji original. Suglasnosti su nam potpisali sin Mate Meštrović, kćeri od Marice i Marte Meštrović - Olga Holmberg i Ivana Stancomb, pa čak i unuk Stjepan Meštrović. Sve suglasnosti smo im dostavili, ali sredstva nismo dobili. U muzeju imamo golemu zbirku od 60 djela Ivana Meštrovića i sva su ta djela u našem, a ne u obiteljskom vlasništvu. U muzeju smo ostavili prostor za fontanu u kojem su idealni uvjeti za pohranu Vrela života. Dakle, sve smo napravili kako treba, sada još samo čekamo da nam Ministarstvo kulture i pomoćnik ministrice Davor Trupković održi obećanje te da napokon dobijemo suglasnost konzervatora iz Drniša - zaključio je muzejski savjetnik Zaninović. ✓